

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 617/2021-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED], zastúpenej URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 121/2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. mája 2021 doplnenou podaním z 26. augusta 2021 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 9 P 121/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka tiež navrhovala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľka ďalej žiadala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 7 500 eur a náhradu trov konania v sume 921,79 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v napadnutom konaní, ktoré sa začalo 4. júla 2018, okresný súd koná a rozhoduje o návrhoch rodičov na úpravu rodičovských práv a povinností k sťažovateľke, o ktorých nebolo do času podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

3. Okrem úkonov vykonaných v napadnutom konaní, hodnotenia skutkovej a právnej náročnosti veci, správania strán sporu a postupu okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľka uviedla, že ide o konanie vo veci starostlivosti súdu o maloletých s povinnosťou súdu konať so zvláštnym dôrazom na rýchlosť konania, pričom tieto konania majú podľa ustálenej judikatúry prioritné postavenie. Absencia meritórneho rozhodnutia trvalo upravujúceho výkon rodičovských práv a povinností je neoprávneným zásahom do základných práv sťažovateľky vzhľadom na zbytočne zdĺhavé súdne konanie, čím je maloletej sťažovateľke odopieraná možnosť tráviť čas so svojim otcom. Sťažovateľka teda zastáva názor, že doterajšia dĺžka napadnutého konania je celkom zjavne neprimeraná a dochádza v ňom k priet'ahom spôsobeným nečinnosťou okresného súdu, ako i jeho nehospodárnym, neefektívnym a nesústredeným postupom.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017). Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

5. Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04), podľa ktorej sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte mohlo trvať. Uvedený záver vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

6. Z lustrácie ústavného súdu vyplýva, že okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom z 24. novembra 2020. Týmto rozsudkom okresného súdu bolo rozhodnuté, že sťažovateľka sa zveruje do osobnej starostlivosti matky a že obaja rodičia sú oprávnení zastupovať maloletú a spravovať jej majetok (výrok I), ďalej bolo rozhodnuté o uložení povinnosti otcovi prispievať na výživu maloletej výživným v určenej výške od učeného dátumu vrátane uloženia povinnosti otcovi v určených splátkach zaplatiť určený dlh na splatnom výživnom s účinnosťou odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok II), o úprave styku otca so sťažovateľkou (výrok III), o nariadení výchovného opatrenia, ktorým bola uložená obom rodičom maloletej povinnosť podrobiť sa sociálnemu a psychologickému poradenstvu v špecializovanom zariadení na účely obnovenia rodičovskej komunikácie v rozsahu 30 hodín (výrok IV), o zrušení dvoch neodkladných opatrení vydaných v napadnutom konaní s účinnosťou od právoplatnosti tohto rozsudku (výroky V a VI),

o zastavení konania o návrhu matky maloletej v časti pozbavenia rodičovských práv otca k maloletej (výrok VII) a o tom, že o náhrade trov konania okresný súd rozhodne samostatným uznesením (výrok VIII).

7. Proti výrokom II až IV rozsudku okresného súdu matka maloletej podala odvolanie. Po vykonaní úkonov súvisiacich s týmto odvolaním bol súdny spis 4. júna 2021 doručený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní matky sťažovateľky, o ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 40/2021 z 26. októbra 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“). Krajský súd zmenil výrok II rozsudku okresného súdu tak, že otcovi bola uložená povinnosť prispievať na výživu maloletej výživným vo vyššej sume a zároveň bola otcovi zvýšená mesačná splátka vo vzťahu k určenému nedoplatku zameškaného výživného za dané obdobie. Krajský súd tiež čiastočne potvrdil a čiastočne zmenil výrok III rozsudku okresného súdu týkajúci sa úpravy styku otca so sťažovateľkou. Krajský súd tiež zmenil výrok IV rozsudku okresného súdu tak, že obom rodičom maloletej uložil povinnosť podrobiť sa poradenstvu v rozsahu 15 hodín. Krajský súd zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

8. Súdny spis bol doručený okresnému súdu 8. novembra 2021, ktorý následne doručoval rozsudok krajského súdu účastníkom konania. Zvyšné výroky rozsudku okresného súdu spolu s rozsudkom krajského súdu nadobudli právoplatnosť 19. novembra 2021, čím vo veci samej bola odstránená právna neistota sťažovateľky.

9. Sťažovateľka teda podala ústavnú sťažnosť po tom, ako okresný súd rozhodol vo veci samej (24. novembra 2020) a výrok I rozsudku okresného súdu nadobudol právoplatnosť (20. decembra 2020). Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka, resp. v jej mene konajúci zákonný zástupca nekonali v záujme efektívnej ochrany svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého obsahom je primárne a materiálne odstránenie stavu právnej neistoty, ktoré nastane právoplatnosťou rozhodnutia súdu (m. m. IV. ÚS 419/2020). Materiálna kompenzácia porušeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je len sekundárnym, nie primárnym dôsledkom jeho porušenia a jej priznanie je viazané navyše na vyslovenie jeho porušenia za súčasného skutkového zistenia o pretrvávajúcom stave právnej neistoty v dôsledku neskončeného sporu. Sťažovateľka sa nebránila ústavnou sťažnosťou, v ktorej by namietala porušenie jej v bode 1 uvedených práv v snahe docieľiť čo najskoršie rozhodnutie vo veci samej, t. j. ešte pred rozhodnutím okresného súdu vo veci samej. Sťažovateľka využila ústavnú sťažnosť tesne pred tým, ako okresný súd predložil vec na rozhodnutie o odvolaní matky sťažovateľky krajskému súdu (4. júna 2021). Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka nekonala v snahe jej právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ochrániť, ale len využiť celkovú dĺžku napadnutého konania okresného súdu na priznanie čo najvyššej materiálnej kompenzácie.

10. Ústavný súd konštatuje, že vydaním meritórneho rozhodnutia, vykonávaním úkonov súvisiacich s podaným odvolaním matky sťažovateľky, predložením veci na rozhodnutie krajskému súdu a doručením rozsudku krajského súdu účastníkom konania okresný súd vykonal všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky.

11. Ústavný súd tiež uvádza, že okresný súd si vymienil rozhodnúť o náhrade trov konania samostatným uznesením (výrok VIII rozsudku okresného súdu), t. j. po právoplatnosti vo veci

samej. Keďže v čase rozhodnutia ústavného súdu uplynuli približne 2 týždne od celkovej právoplatnosti vo veci samej, momentálnu dĺžku rozhodovania o náhrade trov konania už na prvý pohľad nie je možné považovať za zbytočný prieťah. Ústavný súd ale zároveň pripomína, že prípadná následná nečinnosť okresného súdu alebo jeho prípadná následná neefektívna/nesústredená činnosť týkajúca sa rozhodovania o náhrade trov konania (prípadne aj o výške trov konania, ak by okresný súd priznal náhradu trov konania v prospech niektorého z účastníkov konania) by mohla už založiť inú kvalitu posudzovania zbytočných prieťahov, čo by mohlo mať za následok vyslovenie porušenia v bode 1 označených práv ústavným súdom. V takom prípade by toto rozhodnutie nemalo byť prekážkou prípustnosti opätovného konania pred ústavným súdom a rozhodovania vo veci samej [§ 55 zákona písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

12. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

13. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu